

ČERVEN 2018

OBSAH

- O čem se psalo v červnu 2018
- Aktuality
 - Hledáme kolegu/kolegyni
 - Registrace na 5. národní konferenci otevřena
 - HR & gender: výzva k podávání projektů
 - Podpořte Pamětní grant Martiny Roeselové!
 - Gender a výzkum hledá témata a hostující editor(k)y
 - Evropská konference feministického výzkumu
 - Evropská konference o genderové rovnosti ve vysokém školství
 - Workshop mentoringové sítě EUMENT-NET
 - WeToolInScience 2018
 - GENDERACTION: Gender v Horizontu Evropa
 - Petice: Společenská témata v Horizontu Evropa
- Červnové perličky a špeky

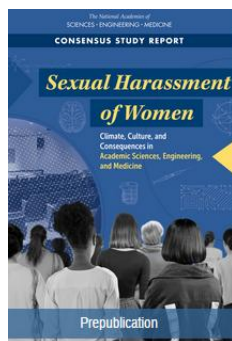
Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

přinášíme vám červnové vydání našeho newsletteru před letní pauzou. Je doslova nadupané novinkami a informacemi o tématech, kterým se věnují zahraniční zdroje v oblasti vědy a výzkumu. Upozorňujeme zejména na spuštění registrace na 5. národní konferenci o genderu a vědě a na inzerát, v němž hledáme do týmu posilu znalou kvantitativních analytických metod.

Příjemné čtení, hezké léto a na shledanou s dalším vydáním newsletteru na konci srpna,

Hana Tenglerová

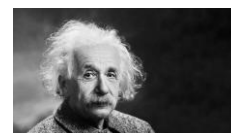
Sexuální obtěžování není jen o sexu

Rozsáhlá [studie](#) publikovaná začátkem června v *National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine* poukazuje na přetrvávající nepřejicnost vědeckého prostředí vůči ženám. Jejím nejčastějším projevem jsou verbální vyjádření, která znevažují ženy a dávají jim pocit, že do vědy nepatří. Časté jsou také sexistické komentáře a ponižující vtipy. Po řadě případů, kdy se hovořilo o sexuálním obtěžování v univerzitním prostředí, jsou teď k dispozici výsledky studie, které jdou do šířky i hloubky. Mezi 20 a 50 % studentek tzv. STEM oborů (přírodní, technické a lékařské vědy) a víc než 50 % akademiček zažilo sexuální obtěžování. Nejčastěji zažívají obtěžování studentky lékařských věd ze strany akademiků a jiných zaměstnanců. O tématu psal například server [sciencemag.org](#).

Jazyk a uznání: vědce častěji označujeme jen jejich příjmením

Vědci jsou častěji než jejich kolegyně zmiřováni prostřednictvím jejich příjmení. Platí to nejen pro věhlasná jména jako Darwin či Einstein, ale i pro běžné vědce a vědkyně. Studenti o svých profesorech referovali o 56 % častěji skrze odkaz na jejich příjmení než v případě profesorek. Jiné studie přitom přišly se závěrem, že fiktivní vědci, kteří byli představeni jen prostřednictvím příjmení, byli považováni za známější, významnější a hodni většího ocenění než ti, u kterých bylo zmíněno jméno i příjmení. Podrobnosti na webu [sciencemag.org](#).

Nature a jeho snaha zvýšit podíl žen

Od roku 2012, kdy se editorský tým časopisu *Nature* začal věnovat otázce zastoupení žen mezi autory, editory a recenzenty, byl učiněn jen malý pokrok. Hlavním cílem těchto snah byl pokus bojovat s nevědomými předsudky tím, že se zainteresované osoby, ještě předtím, než zažádají o příspěvek konkrétního autora nebo hodnotitele, budou ptát samy sebe: „Kdo z vynikajících žen by se mohl tohoto úkolu zhostit?“. Pokrok je podle redakce vidět zejména u domácích sekcí (Komentáře, Knihy a umění, Nekrology a Pohled na svět). Znovu se ale potvrzuje, že vědkyně mají větší tendenci odmítat spolupráci a že jak muži, tak ženy mají tendenci nadále doporučovat jen muže, přestože byli nabádáni, aby brali v potaz diverzitu. Nejslabší pokrok najdeme u vědeckých článků. *Nature* plánuje ve své snaze o zvýšení diverzity pokračovat a zaujmout více systémový přístup. Snad se tedy v budoucnu můžeme těšit na lepší výsledky. Podrobnosti na webu [nature.com](#).

Výhody a úskalí Google Scholar

Google Scholar (GS) je nástroj, který využívá akademická administrativa, akademici/čky a recenzenti/ky k hodnocení vědecké erudice kandidátů a kandidátek na posty či povýšení. Výhodou GS je nepochybně spolehlivost a konzistence v počítání citací a jeho funkce jako platformy pro šíření vědění a usnadňování navazování kontaktů. GS je ale také plný předsudků, protože citování je sociální a politický proces, který znevýhodňuje určité skupiny, včetně žen a mladších osob. GS také odráží praktiky strategických citačních bratrstev, které zvětšují existující hierarchie a nerovnosti. GS proto není vhodné používat k výše zmíněným účelům hodnocení a je lepší využít jiné zdroje. Podrobnosti v článku na [cambridge.org](#).

Ženy se srdečními onemocněními jsou odbývány. Důsledky jsou fatální.

Guardian pokračuje v článcích, které se věnují zdraví žen, tématem, které je již poměrně známé. Přehlížení a špatná diagnostika žen v případě nemoci srdce, jež vychází z předsudků a představy mužských tělesných procesů jako obecně platné normy. Tentokrát se k tématu vyjadřuje

kardioložka Nikki Stamp: „Nebudu příliš přehánět, když řeknu, že tyhle předsudky ženy zabijí.“ V textu vypráví o své zkušenosti z lékařských koncilí plných mužů, kde se diskutovalo například o případ čtyřicátnice, která měla bolest v paži a zadýchávala se. Třikrát jí byla diagnostikována úzkost. Nakonec někdo udělal krevní test, který mapuje srdeční poškození, s odůvodněním: „Jen pro případ“. Test infarkt prokázal a další testy ukázaly blokáci koronární tepny. Lékaři to komentovali tím, že „neměla žádné příznaky“. Stamp se nicméně ozvala, že příznaky tu byly, jen neodpovídaly typicky mužským příznakům: „Někteří na mě zírali, ostatní zvedli oči v sloup, jeden se mi jal vysvětlovat problematiku symptomů, a jak koreluje s léčbou, jako kdybych to nevěděla. Najednou jsem měla pocit, že jsem ve stejném pytli s pacientkou: že přeháním a jsem agresivní a úzkostná.“ Celý článek [zde](#).

Tajemství chromozomu Y

Chromozom Y zřejmě není jen to, co dělá muže biologicky muži. Ovlivňuje zdraví dosud neznámými způsoby a někteří odborníci/ce věří, že stojí například za jejich kratší nadějí dožití. S vyšším věkem začínají buňky spontánně ztrácet kopie chromozomu Y. To s vysokou pravděpodobností zvyšuje u mužů riziko Alzheimerovy nemoci, leukémie a dalších poruch. Podrobnosti v textu na serveru [nytimes.com](#).

Jak na zvýšení diverzity?

Nature oslovilo šest vědkyň a vědců, aby se podělili o zkušenosti s aktivitami zaměřenými na zvýšení reprezentace osob s nízkým zastoupením ve vědě. Například Bryan Gaensler, ředitel Dunlapova institutu pro astronomii a astrofyziku Univerzity Toronto hovoří o odstraňování nevědomých bariér v hodnocení kandidátů/tek na vypsané pozice. V inzerátech institut přestal používat slova jako „outstanding“ a „excellent“, aby neodradil ty, kteří se necítí být „super“, protože tento pocit nic o výzkumných kvalitách vědce a vědkyně nevyovídá. Při pohovorech jsou v komisi zastoupeny vždy alespoň dvě osoby z minoritní skupiny. Hodnocení kandidátů ve stupních od nejlepšího do nejhoršího nahradilo třístupňové hodnocení: 0 (nesplňuje kritéria), 1 (splňuje jen některá kritéria) a 2 (splňuje kritéria). Pak se diskutuje o osobách ve skupině 2 s přihlédnutím k diverzitě. Mezi roky 2011 a 2016 se na Dunlopově institutu zvýšil podíl žen z 25 % na 49 %, zvýšil se počet získaných grantů i počet citací. „Existuje zavádějící představa, že můžete buď dělat vynikající výzkum, nebo mít diverzitu. Nejen, že můžete obojí, ale větší diverzita vede k excelenci,“ konstatuje Gaensler. Více [zde](#).

AKTUALITY

Hledáme kolegu /kolegyni

Vypisujeme výběrové řízení na pozici, jejíž náplní je zpracování a analýza existujících kvantitativních dat z výzkumu pracovních podmínek v českém akademickém prostředí a práce na odborném článku do zahraničního odborného časopisu. Požadujeme vynikající znalost SPSS, Stata, R (nebo jiného softwaru pro kvantitativní analýzu). Mužští zájemci vítáni. Podrobnosti v inzerátu na [webu Sociologického ústavu AV ČR](#).

Registrace na 5. národní konferenci otevřena

V úterý 30. října 2018 proběhne v Praze 5. národní konference o genderu a vědě. Konference se zúčastní jako hlavní řečnice britská novinářka a popularizátorka vědy Angela Saini, autorka knihy *Od přírody podřadné. Jak věda nepochopila ženy* a hlavním tématem budou výsledky našeho výzkumu, který mapoval pracovní podmínky v akademickém prostředí. Registrovat se můžete [zde](#).

HR & gender: výzva k podávání projektů

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR vyhlásilo výzvu na podávání projektů do Centralizovaného rozvojového programu pro veřejné vysoké školy pro rok 2019. Jedním z podporovaných témat je řízení lidských zdrojů a rovnost žen a mužů. Návrhy projektů mají podávat konsorcia 3 veřejných vysokých škol do 31. října 2018. Podrobnosti [zde](#). Chcete se s někým propojit? [Napište nám!](#)

Podpořte pamětní grant Martiny Roeselové!

Pokud se vám líbí iniciativa [Nadace Martiny Roeselové](#), jejímž cílem je podpořit postgraduální student(ky) a postdo(č)ky z přírodních věd v situaci souběhu vědecké práce a péče o předškolní děti, máte možnost nyní přispět jakoukoli částkou na tento účet. Podrobnosti na portálu [darujeme.cz](#).

Gender a výzkum hledá témata a hostující editor(ky)

Interdisciplinární časopis *Gender a výzkum* uvítá návrhy na tematické bloky a monočísla pro rok 2020 a 2021. Uzávěrka pro přijímání návrhů je 30. září 2018.

Podrobnosti na [webu](#) časopisu.

Evropská konference feministického výzkumu

S podtitulem *Rozdíly, rozmanitost, difrakce: konfrontace hegemonií a vyvlastnění* se bude konat v německém Göttingenu 10. konference feministického výzkumu, a to ve dnech 12.-15. září 2018.

[Registrace](#) končí už 30. června 2018!

Evropská konference o genderové rovnosti ve vysokém školství

Ve dnech 20.-22. srpna 2018 se v Dublinu uskuteční 10. evropská konference zaměřená na novinky v oblasti genderové rovnosti na univerzitách.

Pro podrobnosti přejděte na stránky [Trinity College](#).

Workshop a výroční zasedání evropské sítě mentoringových programů ve vědě eument-net

Na 10. evropskou konferenci naváže 22. srpna v Dublinu svým odpoledním programem evropská síť mentoringových programů eument-net. Zvažujete založení mentoringového programu na vaší instituci? Chtěli byste do začátků poradit od zkušených koordinátorek a koordinátorů? Zvažujete ucházet se o HR Award a chcete se potkat s lidmi z institucí, které jej získaly? Přijďte na [workshop](#) a [výroční zasedání](#) a staňte se členy sítě.

WeToolnScience 2018

V době od 20. do 21. září proběhne v italské Pise konference zaštitěná Evropskou platformou žen ve vědě (EPWS) na téma sexuálního obtěžování a násilí v prostředí univerzit. Konference se bude věnovat jednak dosud shromážděným informacím o tomto fenoménu v Evropě, existujícím řešením případů, které se vyskytly, a také prevenci. Podrobnosti na [webu](#) akce.

GENDERACTION: gender v Horizontu Evropa

Projekt [GENDERACTION](#) financovaný z rámcového programu Horizont 2020, který koordinujeme, má za sebou rok činnosti. Momentálně se intenzivně věnujeme připomínkování návrhu nového rámcového programu podpory výzkumu ([Horizont Europe](#)). V našich stručných komentářích se postupně vyjadřujeme k jednotlivým kapitolám z genderové perspektivy. Pokud vás téma zajímá, mrkněte na [web](#), kde jsme uveřejnili již tři komentáře, sledujte twitter [@GENDERACTION_EU](#) nebo se přihlaste k odběru [newsletteru](#).

Petice: společenská témata v Horizontu Evropa

A příští rámcový program po druhé. Tentokrát možnost přidat se k petici za začlenění podpory pro téma vědy, společnosti a občanských iniciativ, které jsou ve stávajícím programu Horizont 2020 financovány z kapitoly *Science with and for Society*. Podrobnosti k problematice, argumenty a odkaz na petici najdete [zde](#).

ČERVENÉ PERLIČKY A ŠPEKY

Výzkumné ústavy a vysoké školy u nás často řeší, jak zajistit služby péče o děti svých zaměstnankyň a zaměstnanců, které nejsou stát a jeho představitelé/ky schopni, nebo ochotni [zajistit](#). Mnoho výzkumných ústavů a vysokých škol se vydává cestou zakládání [dětských skupin, koutků či školek](#). **Ústav organické chemie a biochemie AV ČR** usnadňuje dřívější návrat svých zaměstnankyň a zaměstnanců z rodičovské prostřednictvím podpory soukromého hlídání dětí do věku 3 let. Program běží už rok a v současnosti jej využívá dvacítko žen. Výše podpory se odvíjí od velikosti úvazku, na který se daná osoba vrací do zaměstnání. Při plném úvazku jde o 12.500 Kč měsíčně. Ročně instituce na podporu návratu z rodičovské vydá zhruba 2 miliony korun.

Evropský komisař pro výzkum, vědu a inovace **Karlos Moedas** navštívil v červnu Prahu. Na diskuzi s názvem Co může Evropa nabídnout české vědě? se věnoval i tématu postavení žen ve vědě a přínosům diverzity. Ve svém vystoupení například prohlásil, že je třeba přijmout konkrétní opatření ke zvýšení počtu žen ve vědě, neboť bez nich se nic nezmění. „Máme tendenci k setrvačnosti v našem myšlení, proto je potřeba zavádět programy, které ať už formou cílů nebo kvót pomohou vytvořit vyvážené prostředí.“ Vědecké instituce a členské země by podle Moedase měly být v prosazování genderové rovnosti a diverzity podle něj více aktivní. Záznam [zde](#), vyjádření k tématu (0:16:30 - 0:17:25 a 0:56:40 - 1:02:09).

Červnová depka přináší otevřené výpovědi dvou vědkyň, které opustily (českou) vědu. „Stávalo se mi, že jsem řekla nějaký svůj nápad, načež se mi vysmáli. Za deset minut řekl totéž nějaký muž, a šéf se rozzářil, jak báječný nápad to je. Když se vám to stane několikrát za měsíc, pohár trpělivosti přeteče..." Rozhovor s **Kateřinou Falk**, mimo jiné i o důvodech odchodu a zklamání z českého (vědeckého) prostředí stojí za [přečtení](#).

Alice Dvorská zase zajímavě [reflektuje](#) svoje zkušenosti s realitou publikování v environmentálních vědách. V textu pro server výzkum.cz se zaměřila na problém absence transparentních pravidel a kontrolních mechanismů a zneužívání vědecké hierarchie ve světě, kde publikace jsou to nejdůležitější.

NEWSLETTER ČERVEN 2018

Měsíčník newsletter vydává Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.
ISSN 1801–7339.

Newsletter vychází s podporou grantu Inter-excellence LT117013 a podporou RVO 68378025_Rozvoj výzkumné organizace_ SOÚ AV ČR.

Adresa redakce: Jilská 1, Praha 1 110 00

Redakce: Hana Tenglerová

Korektury: Alena Ortenová

K odběru newsletteru se lze přihlásit na webových stránkách www.genderaveda.cz

Sledovat nás můžete také na sociálních sítích:

